

התעלה היום ב-16.00

היא עמדה קידמית המגינה על קאהיר. אם הצבא המצרי לא יתערב כדי להציל את ירדן, תבלע אותה ישראל ואחר־כך תסגה לעבר עמק הגילוס עצמו. עבדאלנאצר הפסיק אחד המחלוקים ב־אמצע המישפט. הוא לא הקשיב אפילו למה שהאיש אמר. הוא פשוט הגיע לירי מסקנה, ועל כן ניגש „לסכם” את הוויכוח. „רבותי”, פתח, „אני חושב שאין מנוס. מוכרחים לקפוץ למים!”

לצדו — במפתיע

הפעם החליט נשיא מצריים שלא ייחפץ עם הסובייטים, ולא יודיע להם מראש מה הוא עומד לעשות. הוא ידע שכל התייעצות מוקדמת כזאת רק תזמין מחול־שדים חדש ולחצים בלתי־סופסוקים — וגם תהייר את ישראל מה עומד להתרחש. ה־פעם, החליט, הוא יפתח בפעולה — ואחרי כך ידבר. לא היה שום צורך לתת פקודת כוונות לצבא המצרי באיזור התעלה. מזה למעלה משנה ישבו שם חמש דיביויות מלאות, מחו־פרות ומתוגברות. בתרגילים הרבים שעשו, כדי להעלות את מוראל החיילים ולהוכיח להם שההנהגה חושבת ברצינות על ייזום מלחמה, ערכו גם תימרונים של צליחת נהרות ואגמים. הם ערכו את התימרונים קרוב ככל האפשר לאיזור התעלה, בעיקר לאורך החוף של מיפרץ סואץ. התרגיל ה־מוצלח ביותר נערך לא הרחק מפורט־סעיד, באגם מנזאלה. מאות הסירות הקטנות שרכי־זו בשביל תרגיל זה נשאר עדיין באיזור התעלה. צריך רק להעביר אותן לנקודות היונק.

הפעם יהיה אגרס־הפתעה בצד המצרי. המטה הכללי אמנם לא הישלה את עצמו: חיל־האוויר לא יוכל לעשות לחיל־האוויר הישראלי מה שזה עשה ב־67. אבל הוא ינחית מהלומות קשות מאד על ריכוזים צבאיים ואזרחיים בישראל, והוא יספק סיוע צמוד ליחידות שיעלחו את התעלה.

היתה שאלה אם אפשר להעביר מטוסים לשדות־תעופה בירדן, כדי שיוכלו לחזור בקלות אל תוך טבעת ההגנה האווירית. אבל התוכנית נדחתה לשלב מאוחר יותר. כי העי־ברה כזאת לא היתה עוברת מבלי לבוא לידיעת הישראליים, והיתה דוחפת אותם להקדים מכה.

כדי לשמור על החלטתו בסוד, יעץ עבד־אלנאצר לחוסיין לפתוח במהלכים דיפלור־טיים, באו־ם ובבירות המערב, כדי ליצור (המסך בעמוד 16)

שכחנתם לכבוש שטחים? אולי זוהי פעולת־תגמול, שאחריה יסוגו בחזרה?” היה ברור, שהוא מחפש מוצא שלא יחייב אותו להכניס את צבאו למלחמה. אבל חסן חזר והרגיש את החשש החדאי, שאם לא תבוא התערבות מצרית — תהיה ירדן אבודה.

„מוכרחים לקפוץ למים!”

עבדאלנאצר ישב בראש שולחן ה־דיונים — ושחק. סביבו סער הוויכוח בקרב חברי הקאבינט המצומצם שלו, הקצי־נים הבכירים של צבאו, ומנהיגי האיחוד הסוציאליסטי. הוא שמע אותם בחצי־אוזן: מחשבתו תרה למרחקים, שקלה אפשרויות, ערכה מאזנים, ותמיד חזרה לשאלה: להתי־ערב או להבליג? הנימוקים בעד הבלגה היו ברורים, ויותר מפעם חזר עליהם אחד הנצים שבין המת־כחים:

- צריך לתת למעצמות הגדולות לפעול. אמריקה ובריטניה ישיגו נסיגה ישראלית יותר מהר משיכול להשיגה כל צבא ערבי.
- ייתכן שכבוש הירי אירביד אינו אלא מלכודת, כדי לגרוור את הצבא המצרי ל־התערבות.
- אסור לחזור על השיגאה של יוני 67. גם אז נכנסה מצריים למלחמה, שהתי־פתחה במפתיע, בגלל פעולות־סירור. אז היתה זו סוריה שקראה למצריים להציל אותה, הפעם זאת ירדן. הנוצאה תהיה זהה.
- הצבא המצרי נמצא בשלבי התארגנות והתאוששות. אסור לסכן אותו במלחמה בטרם־עת.
- גם הנימוקים בעד התערבות מיידית היו ברורים:
- המעצמות לא יתערבו. העולם התרגל לעובדות קיימות. אם לא הצליחו להכריח את ישראל לסגת מן השטחים שכבשה ב־שכבשה עכשיו?
- כל עוד משאירים את ההכרעה בידי המעצמות, ישרור איזון בין ברית־המועצות לארצות־הברית. מאו־ן־האימה הגרעיני משתק אותן. רק פעולה מצרית ישירה תשבור את הקיפאון, תכריח את מוסקבה סוף־סוף ל־התערב, ועלי־ידי עצם התערבותה תשכנע את האמריקאים לא להתערב, כדי למנוע פעימות בינויים.
- אם לא תתערב עתה מצריים — תי־גמר סופית שארית היוקרה שיש לה עדיין בעולם הערבי. גמאל עבד־אלנאצר אישית יהיה גמור.
- צודק המלך חוסיין, שאמר כי עמאן

לעזור לנו... הוא מוכרח לעזור... הוא ניגש לשולחן־הכתיבה בלישכתו ה־סרטית של הרמטכ״ל, ביקש משלישו נייר כתיבה מלכותי, והחל כותב מכתב אישי אל נשיא מצרים.

„קריאת הכבוד הערבי”

את האיגרת הביא לקאהיר הנסיך חסן, אחיו של המלך. הוא התקבל מידי על־ידי עבדאלנאצר, בארמון הנשיאות של עבדון, בלב ליבה של קאהיר. המכונית שהביאה אותו מגמלי־התעופה של הליופוליס עברה את שערי־הברזל הגדול של הארמון, נסעה כיבדת־דרך בתוך המצר ה־פנימית המרוצפת, עצרה ליד המדרגות של הכניסה הראשית. חבורה של קצינים בכי־רים קיבלה את פניו שם, וללא שהיות הרי־בילה אותו אל לישכתו של עבדאלנאצר. באחירה המתוחה, בלסו בהיעדרם כל או־תם גיגונים של טכס המקובלים בפגישות מסוג זה. עבדאלנאצר לא היה היחידי ש־נוכר, כי לפני שנתיים בערך התקיימה ב־אווו חדר עצמו פגישה אחרת בין נשיא מצרים לבין נציג הבית האשמי; הפגישה המפורסמת, בה חתם חוסיין על חוזה ההגנה, שקדם לתחילת מלחמת ששת־הימים. עבדאלנאצר לחץ את ידי הנסיך הקטן, המתין עד שיוגשו ספלוני־הקפה, נטל את המכתב שחסן הביא עימו מעמאן, והחל קורא את תוכנו. אחינו גמאל, זוהי קריאה ממעמקי הדמים, קריאת הכבוד הערבי הלוחם, קריאת המו־לדת הערבית השדודה...

נאצר מחפש מוצא

מך ירדן הזכיר לנאצר את ברית־ה־דמים שחתמו ביוני 67, וכיצד לא היסט לסכן את ממלכתו ולפתוח בהתקפה על ישראל כדי להקל את לחצה בחזית המצ־רית. עכשיו משלמות ארצות שנינו את המחיר... התקומה תבוא רק אם נשמור על אחדותנו.

הוא ביקש, בקיצור, כי מצריים תפתח בחזית שנייה נגד ישראל. רק כך יוכל להחץ על צבא ירדן, ועמאן עצמה תינצל מהמשך הפעולה הישראלית. אחרת, תיפול בירת ירדן. „חייבים להציל את עמאן, כי היא העמדה הקידמית המגינה על קאהיר”, סיים חוסיין את איגרתו.

נשיא מצריים ביקש תחילה הבהרות מ־אורחו, שאל פרטים על ההתקדמות היש־ראלית. הוא חזר והיקשה: „האם יש תזווה ישראלית לעבר עמאן? האם אתם בטוחים

„אתמול בלילה הודיעו בשתי מהדורות־חד־שות על התקפת סידאיון על קיבוץ שלהם מדרום לסבריה. הודיעו על עשרות הרוגים ופצועים. הבוקר לא הודיעו עדיין שום דבר. הרדיו פתח בשידורים כרגיל. עוד לא היתה מהדורת־חדשות.”

„וממקורות אחרים?” שאל המלך. „שום דבר”, השיב שלישו. „שר־החוף התקשר עם השגרירות האמריקאית, השיבו שאין להם כל ידיעה על כוונות הישראלים.”

„מה הערכתך?” פנה המלך שוב אל הרמטכ״ל. „בינתיים: תנועת־מלקחיים מקומית. פעי־לות אחרית צמודה למטרה. יעד סביר: אירביד.”

שוב העיף חוסיין מבט על המפה הגדולה. „ואחרי אירביד — עמאן?” שאל את ה־רמטכ״ל. „אולי...”

„נאצר חייב לעזור!”

הידיעות המשיכו לזרום לחזרה־מל־החמה בעמאן. כולן אישרו את הערכת־המצב של הרמטכ״ל: פעולה בהיקף גדול, אבל נגד יעד מוגדר. ידיעות מודיעין מאיזור יריתו מסרו על זרימת כוחות ישראלים אל הגדה המערבית של הנהר. משמע: תי־תכן גם פריצה ישירה, דרך שונת־נימרון ואלי־סאלט, לעמאן. הגשרים על הירדן פוצצו עם שחר, אבל הצבא הירדני לא פיתח שום פעולה של ממש. חוסיין יעץ לא לסכן את עתודת השריון לפני שהיה ברור מהו ציר המאמץ העיקרי של הישראלים.

בעשר בבוקר נעשו כוונותיה של ישראל ברורות יותר. קול ישראל שידר הודעה על התקדמות הפעולה הצבאית, בצירוף הצהרה רשמית של ממשלת ישראל, כי לא תסבול שום אורחיה וילדיה יהיה הפקר; ושהיא לא תרשה לחבלנים ולצבאות הסדירים העו־רים להם להשתמש בהרי הגילעל — או בכל שטח אחר — כבסיס להתקפה נגד יישוביה.

„מירוש הדבר”, סיכם חוסיין, „כבוש, והודעה על כבושים נוספים.”

הוא לא הישלה את עצמו. גם אם ידע היכן בדיוק עליו לרכו את צבאו לפעולה נגד הישראליים — אין לו סיכוי לנצח. ה־שריד האחרון של ממלכתו יוצף על־ידי ה־נחשול הישראלי. עמאן כבר אחוות בהלה. רבבות פליטים נוהרים מורחה אל המידיבר, לעבר בגדאד וכחית.

אם לא תבוא עזרה גדולה, ומהר, תתפורר הממלכה ההאשמית תוך יום־יומיים. „עבדאלנאצר”, פסק חוסיין. „הוא חייב